

רפואה בשבת (א)

איזה סוג חולה מותר \ אסור ליטול תרופה בשבת

חז"ל אסרו לקחת תרופות בשבת, גזירה משום שחיקת סממנין. שבימיהם היו שוחקין סממנין לעשות מהם תרופה, ואם נתיר לקחת תרופה בשבת, יבואו לעבור איסור תורה של שחיקת סממנין, אבל כיון שפיקוח נפש דוחה שבת, לכן לא אסרו ליטול תרופה במקום פיקוח נפש, ואפילו אין פיקוח נפש, אלא חלילה חשש שיאבד אבר, מותר ליטול תרופה בשבת. ולא עוד אלא אפילו מי שמחמת חוליו נפל למשכב, אפילו שאין לו סכנת נפשות, או שמחמת כאב הוא מצטער בכל גופו, התירו לו לקחת תרופה בשבת. ואפילו זה שיש לו מיחוש קל, יש אופן שמותר ליטול תרופה בשבת, והוא באופן שאם לא יטול עכשיו יבוא לידי מצב שיפול למשכב או שיכאב לו כל גופו, כנראה לעיל, או שיתפתח לו זיהום, באופן זה מותר ליטול בשבת תרופה, כדי שלא יבוא לידי מצב זה. ואף על פי שפסק הרדב"ז שאסור לעשות שבות בשבת למנוע שלא יבוא לידי חולי, אינו דומה זה לזה, דהרדב"ז מדבר בספק אם יחלה ולא בודאי, אבל בודאי אם יחלה מותר ליטול תרופה שלא יבוא לידי חולי. עוד יש לומר, שאיסור נטילת תרופה הוא קל יותר מאיסורי דרבנן, אבל הרדב"ז מדבר באמירה לגוי או שאר שבותים. ולא אסרו לקחת תרופה אלא למי שיש לו מיחוש קל, והוא מתחזק והולך ככריא, ואינו נופל למשכב, ולא כואב לו כל גופו, ובאופן שאין שום חשש שאם לא יטול יבוא לידי חולי הנ"ל.

התחיל תרופה מלפני שבת

מי שיש לו מיחוש קל והולך ככריא שאסור ליטול תרופה בשבת, אבל הוא נוטל תרופה תקופה מסויימת, ועל פי חוות דעת הרופא ההפסקה בשבת תזיק לו, מותר לקחת תרופה בשבת, כמו כן אם הטיפול הוא שמונה ימים רצופים, מותר ליטול בשבת, אבל אם ההפסקה בשבת לא תזיק, אלא הריפוי יהיה יותר זמן, יש אוסרים ויש מתירים בכל אופן אם מתחיל מלפני שבת ליטול תרופה. גם תרופה שחייב לקחת בשבת, אם אינו חייב לקחת בשעה קבועה, ויכול לקחת אחד לפני שבת ואחד בצאת השבת, יטול אחד לפני שבת ואחד בצאת השבת.

ספק אם מותר לו ליטול תרופה

ומי שיש לו ספק אם הוא בכלל אלו שהתירו להם ליטול תרופה בשבת, כגון שספק לו אם הוא חייב לשכב, או שספק לו אם כל גופו כואב וכדו', יש להקל בזמן הזה בכל ספק נטילת תרופה, כיון שבזמן הזה אין לחשוש שיבוא לשחוק סממנין, כיון שכל התרופות נעשות על ידי רוקחין המומחין לכך, ובבתי מפעלים של תרופות. ואף על פי שאין זו סיבה להתיר לגמרי גזירת חכמים, אבל במקום ספק יש להקל בזה. דהנה חז"ל אסרו לרקוד ולמחות כפים בשבת מחשש שמא יעשה כלי שיר בשבת, והתוס' כתבו שבזמן הזה שאין חשש שיעשה כלי שיר בטלה הגזרה, ומותר לרקוד ולמחות כף. והנה הרמ"א מביא את שיטת התוס' אבל כתב שיש להחמיר, כיון שיש ראשונים שחולקים בזה, כמו כן גזירת שחיקת סממנים יש להחמיר גם בזמן הזה, מכל מקום, במקום ספק יש לצרף שיטת התוס' להתיר.

למדוד חום בשבת

גם חולה שיש לו מיחוש קל, מותר למדוד חום בשבת, כיון שלא אסרו מדידה בשבת לצורך מצוה, ובריאות הגוף הוא מצוה, אבל מכל מקום לא ימדוד במד חום דיגטלי שיש בזה איסור מכבה ומבעיר, אלא ימדוד במדחום רגיל. ומרן השבט הלוי ולהורות נתן זיע"א מחמירים שלא יוריד הכספית בשבת משום חשש מכה בפטיש, שעל ידי הורדת הכספית אתה עושה כלי הראוי לשימוש. אבל הרב אלישיב ורוב פוסקי זמנינו התירו להוריד את הכספית בשבת, וכתבו שאין בזה מכה בפטיש כיון שהדרך לעשות כך כל הזמן, והרי זה כפתיחת דלת שמותר.

ובזמן הזה שיש חשש מגפה, בודאי מותר להוריד את הכספית לכל הדעות כדי לבדוק שאין חושש חולי שמדביק אחרים, ואפילו המחמירים מתירים להוריד בשבת את הכספית.